

An Giang phát huy tiềm năng, lợi thế kinh tế biên giới

Trần Văn Hiến
Trường Đại học Văn Lang

Tiềm năng, lợi thế phát triển kinh tế biên giới An Giang có được từ vị trí địa kinh tế của tỉnh và cả trong “Quy hoạch tỉnh An Giang thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050” được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt năm 2023. Trong những năm qua, kinh tế biên giới đã từng bước phát triển, đạt được nhiều kết quả tích cực, nhưng cũng còn không ít hạn chế khó khăn. Thực tiễn phát triển kinh tế biên giới đang đòi hỏi tỉnh An Giang phải có những chủ trương, giải pháp mạnh mẽ để triển khai có hiệu quả Đề án “Phát triển thương mại biên giới tỉnh đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030” góp phần thực hiện và đạt được mục tiêu quy hoạch của tỉnh đặt ra.

1. Tổng quan về tiềm năng, lợi thế kinh tế biên giới tỉnh An Giang

An Giang nằm trong vùng kinh tế trọng điểm khu vực Đồng bằng sông Cửu Long, trung tâm kết nối 3 thành phố lớn TP Hồ Chí Minh, Cần Thơ và Thủ đô Phnôm Pênh (Campuchia); có đường biên giới giáp 2 tỉnh Kandal và Takeo của Vương quốc Campuchia dài hơn 100 km, nằm trong hành lang biên giới từ tỉnh Long An đến tỉnh Kiên Giang; là cửa ngõ giao thương quan trọng của quốc gia với Vương quốc Campuchia và các nước thành viên ASEAN.

Hiện tỉnh An Giang có 2 cửa khẩu quốc tế là cửa khẩu Tịnh Biên và cửa khẩu Vĩnh Xương, 2 cửa khẩu quốc gia là cửa khẩu Khánh Bình và cửa khẩu Vĩnh Hội Đông cùng 1 cửa khẩu phụ là Bắc Đai. Ngoài ra, có 13 chợ biên giới và 4 điểm tập kết, kiểm tra, giám sát hàng hóa xuất nhập khẩu ở biên giới.

Đề án Quy hoạch chung xây dựng khu kinh tế cửa khẩu An Giang đến năm 2030 được Chính phủ đã phê duyệt năm 2016 xác định: Khu kinh tế cửa khẩu Tịnh Biên có diện tích tự nhiên khoảng 10.100 ha nằm trên địa bàn thị xã Tịnh Biên; Khu kinh tế cửa khẩu Vĩnh Xương có diện tích tự nhiên khoảng 12.487 ha thuộc thị xã Tân Châu; Khu kinh tế cửa khẩu Khánh Bình có diện tích tự nhiên khoảng 8.140 ha thuộc huyện An Phú; cửa khẩu phụ Bắc Đai tại xã Nhơn Hội huyện An Phú có diện tích khoảng 60 ha. Đây là khu kinh tế tổng hợp, đa ngành, đa lĩnh vực, bao gồm: Công nghiệp - Thương mại - Dịch vụ - Du lịch - Đô thị và nông, lâm, ngư nghiệp gắn với các cửa khẩu quốc tế; đầu mối giao thông quan trọng, trung tâm giao lưu phát triển kinh tế giữa các nước tiểu vùng sông Mekong, đặc biệt trong quan hệ với Campuchia; trung tâm kinh tế, văn hóa, xã hội, động lực phát triển kinh tế, phát triển đô thị của vùng biên giới phía Tây Bắc, tỉnh An Giang; có ý nghĩa quan trọng về an ninh, quốc phòng.

2. Thực trạng phát triển kinh tế biên giới An Giang

Kinh tế biên giới An Giang phát triển trên nhiều mặt và đạt kết quả tích cực. Về thương mại, giai đoạn 2019 - 2023, tổng kim ngạch xuất, nhập khẩu hàng hóa qua các cửa khẩu trên địa bàn tỉnh có mức tăng trưởng bình quân đạt 5,5%/năm. Năm 2023, kim ngạch xuất, nhập khẩu qua các cửa khẩu An Giang đạt gần 2,47 tỷ USD. Riêng 3 tháng đầu năm 2024, tổng kim ngạch xuất, nhập khẩu qua các cửa khẩu An Giang đạt khoảng 520 triệu USD. Các mặt hàng xuất khẩu sang Campuchia qua các cửa khẩu An Giang chủ yếu là gạo, rau quả, trái cây, phân bón, xi măng, sắt thép, thức ăn chăn nuôi... Nông sản nhập khẩu từ Campuchia về Việt Nam thông qua các cửa khẩu của An Giang chủ yếu là lúa, cát sông, xoài tươi, quặng sắt...

Hoạt động trao đổi hàng hóa của cư dân biên giới trên địa bàn 5 huyện, thị xã, thành phố biên giới của tỉnh có 54 chợ; trong đó, có 13 chợ biên giới, 3 siêu thị Co.opmart Tân Châu; Co.opmart Châu Đốc; Siêu thị Tứ Sơn Châu Đốc và 21 cửa hàng tiện lợi là Bách Hóa Xanh, Winmart+; 4 địa điểm tập kết, kiểm tra, giám sát hàng hóa xuất khẩu, nhập khẩu ở biên giới được Tổng cục Hải quan công nhận tuân thủ quy định hiện hành.

Trong thu hút đầu tư phát triển hạ tầng thương mại biên giới, hạ tầng logistics, đến nay tỉnh đã chấp thuận chủ trương đầu tư 168 dự án, tổng số vốn đăng ký trên 29.830 tỷ đồng. Trong đó, khu công nghiệp, khu kinh tế cửa khẩu có 49 dự án được cấp quyết định chấp thuận chủ trương đầu tư, giấy chứng nhận đăng ký đầu tư với tổng số vốn đăng ký khoảng 8.540 tỷ đồng.

Tỉnh duy trì tổ chức thường niên hội chợ thương mại quốc tế tại khu vực biên giới với Campuchia giúp doanh số bán hàng của doanh nghiệp tăng từ 10 - 12%. Hàng năm, tỉnh tổ chức đoàn doanh nghiệp tham dự các hội chợ, triển lãm, hội nghị kết nối giao thương tại Campuchia. Qua đó, góp phần tăng cường hoạt động xúc tiến thương mại, trao đổi hàng hóa giữa An Giang - Việt Nam và các tỉnh,

thành của Campuchia.

Bên cạnh kết quả đạt được, trong phát triển kinh tế biên giới tỉnh An Giang đến nay còn có những hạn chế khó khăn:

Hàng hóa lưu thông qua các cửa khẩu chủ yếu là nông sản thô chưa qua chế biến và vật liệu xây dựng. Giá trị hàng hóa mua bán, trao đổi thực tế ngay tại cửa khẩu dường như không đáng kể, giá trị thực đóng góp vào kinh tế địa phương không cao mặc dù hàng xuất nhập khẩu qua biên giới luôn chiếm hơn 70% giá trị xuất nhập khẩu toàn tỉnh do hàng hóa thông quan chỉ trên con số làm thủ tục, chủ yếu là hàng tạm nhập tái xuất.

Thương nhân tham gia hoạt động thương mại biên giới chủ yếu là doanh nghiệp nhỏ và vừa với quy mô lô hàng nhỏ, mang tính chất thương vụ, chưa có chiến lược phát triển lâu dài.

Hạ tầng thương mại như chợ cửa khẩu, chợ các xã biên giới, hệ thống kho bãi, vận chuyển chưa được đầu tư đúng mức nên chưa tạo bước đột phá cho kinh tế biên giới, dẫn đến khó thu hút được doanh nghiệp, nhà đầu tư tham gia các dự án thuộc khu kinh tế cửa khẩu.

Cơ sở hạ tầng giao thông, nhất là hệ thống giao thông (cầu, đường) kết nối các khu vực cửa khẩu của tỉnh An Giang hiện đang rất yếu kém, chưa được ưu tiên đầu tư nâng cấp, mở rộng, tương xứng với khu kinh tế cửa khẩu trọng điểm quốc gia. Các hoạt động logistics hỗ trợ cho phát triển thương mại biên giới chưa hoàn thiện, dịch vụ hỗ trợ hoạt động xuất nhập khẩu tại các cửa khẩu còn thiếu và yếu, chi phí cao.

3. Định hướng và giải pháp phát triển kinh tế biên giới An Giang

3.1. Định hướng phát triển kinh tế biên giới An Giang đến năm 2030, tầm nhìn 2050

Quy hoạch tỉnh An Giang thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050 được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt và ban hành theo Quyết định số 1369/QĐ-TTg ngày 15/11/2023. Trong đó xác định:

Mục tiêu đến năm 2030, An Giang là đầu mối giao thương, hợp tác với Vương quốc Campuchia và tầm nhìn đến năm 2050 là đầu mối giao thương hàng hóa, dịch vụ của vùng với thị trường Campuchia và các nước khu vực ASEAN.

Hành lang biên giới Tịnh Biên - Châu Đốc - An Phú - Tân Châu (thuộc hành lang biên giới từ tỉnh Long An đến tỉnh Kiên Giang): Phát triển kinh tế cửa khẩu gắn với hình thành các đô thị biên giới, bảo đảm quốc phòng, an ninh.

Phương hướng phát triển: Gắn kết hoạt động thương mại với các hoạt động sản xuất. Liên kết, hợp tác với các địa phương trong vùng để phát triển thương mại biên giới, xuất nhập khẩu, tăng cường

kết nối tham gia chuỗi cung ứng, chuỗi giá trị trong nước và khu vực nhằm phát huy vai trò đầu mối giao thương hàng hóa của vùng với thị trường Campuchia và các nước ASEAN;

Đột phá phát triển: Tập trung huy động tối đa các nguồn lực để đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng đồng bộ, hiện đại, nhất là hạ tầng giao thông và đẩy mạnh đầu tư phát triển các hành lang kinh tế, trọng tâm là hành lang kinh tế Châu Đốc - Long Xuyên; hành lang kinh tế biên giới Tịnh Biên - Châu Đốc - An Phú - Tân Châu (Khu Kinh tế cửa khẩu tỉnh An Giang), các khu, cụm công nghiệp, đô thị động lực; mạng lưới hạ tầng thương mại và dịch vụ chất lượng cao.

Theo đó, Đề án “Phát triển thương mại biên giới tỉnh đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030”, với mục tiêu thương mại biên giới trở thành động lực quan trọng cho tăng trưởng kinh tế, đưa An Giang trở thành điểm trung chuyển hàng hóa trọng yếu của vùng Đồng bằng sông Cửu Long và cả nước vào thị trường Campuchia và các quốc gia ASEAN; phấn đấu kim ngạch xuất, nhập khẩu hàng hóa qua các cửa khẩu biên giới đạt 9 tỷ USD, tăng 15% so với giai đoạn 2016-2020; trong đó, kim ngạch xuất khẩu qua biên giới tăng trưởng bình quân 10%/năm, đạt khoảng 636,7 triệu USD vào năm 2025.

3.2. Một số đề xuất về giải pháp phát triển kinh tế biên giới ở An Giang

Một là, triển khai có hiệu quả Quy hoạch tỉnh An Giang thời kỳ 2021 - 2030, tầm nhìn đến năm 2050, Quy hoạch chung xây dựng khu kinh tế cửa khẩu An Giang đến năm 2030. Thực hiện 3 đột phá phát triển của tỉnh, tạo kết nối bền vững, hài hòa giữa các hành lang kinh tế, các vùng kinh tế; đẩy mạnh phát triển các ngành, lĩnh vực kinh tế, xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh. Đồng thời, triển khai Quy hoạch phát triển kinh tế xã hội, trong đó ưu tiên phát triển công nghiệp – thương mại khu vực biên giới, cửa khẩu, các đô thị trong hành lang biên giới tương xứng với tiềm năng, lợi thế của khu vực và tương thích với quy hoạch, đầu tư phát triển của nước bạn Campuchia. Phát triển kinh tế biên giới đồng bộ với phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh.

Hai là, tập trung đầu tư cơ sở hạ tầng biên giới là giải pháp ưu tiên hàng đầu cho phát triển kinh tế biên giới. Hoàn thiện quy hoạch và đầu tư phát triển hệ thống hạ tầng khu kinh tế cửa khẩu đồng bộ, hiện đại gắn với quy hoạch hạ tầng chung của tỉnh. Nghiên cứu đề xuất việc sử dụng vốn ngân sách đầu tư xây dựng hệ thống kết cấu hạ tầng, trước hết là hệ thống giao thông kết nối quốc tế, đường cao tốc, cảng sông, hệ thống cung cấp điện, nước sạch, xử lý chất thải, hạ tầng y tế, đào tạo nguồn nhân lực...; khuyến khích các thành phần kinh tế tham gia phát triển kết cấu hạ tầng: Giao thông, thương mại, cụm công nghiệp, thông tin liên lạc... Đầu tư nâng cấp chất lượng hạ tầng kỹ thuật và dịch vụ liên quan đến

thuận lợi hóa thương mại và đầu tư như các kho bãi, khu vực hậu cần và đô thị phức hợp, tạo thuận lợi tối đa cho các hoạt động xuất nhập cảnh, xuất nhập khẩu hàng hóa và phương tiện tại các khu vực cửa khẩu. Phát triển các dịch vụ logistics phục vụ xuất nhập khẩu qua các cửa khẩu như: Dịch vụ vận tải, Dịch vụ giao nhận vận tải, Dịch vụ 3PL (Cung cấp dịch vụ logistics bên thứ ba hay logistics theo hợp đồng) /4PL (Cung cấp dịch vụ logistics thứ tư hay logistics chuỗi phân phối, hay nhà cung cấp logistics chủ đạo - LPL). Xây dựng các trung tâm logistics nông sản, hệ thống kho lạnh gắn với vùng nguyên liệu nhằm phân loại, sơ chế, bảo quản, nâng cao giá trị và bảo đảm chất lượng nông sản trước khi tiêu thụ, xuất khẩu. Tỉnh có chính sách cụ thể huy động mọi nguồn lực xã hội nhất là đầu tư tư nhân và khai thác có hiệu quả quỹ đất, lợi thế kinh doanh thương mại tại vùng biên giới.

Ba là, khuyến khích doanh nghiệp đầu tư vào sản xuất kinh doanh trong các khu kinh tế cửa khẩu bằng việc tạo môi trường thuận lợi, thông thoáng, minh bạch cho hoạt động đầu tư cũng như hoạt động thương mại, dịch vụ. Cắt giảm các thủ tục và điều kiện kinh doanh theo yêu cầu cải cách hành chính và phù hợp với tiến trình hội nhập quốc tế. Tận dụng tốt quan hệ qua biên giới với Campuchia và các Hiệp định thương mại tự do mà Việt Nam đã ký với các nước để thu hút đầu tư, phát triển công nghiệp, nông nghiệp công nghệ cao... phục vụ nhu cầu xuất khẩu. Nghiên cứu, áp dụng cơ chế, chính sách đặc biệt, chính sách ưu đãi quốc tế nhằm thu hút các doanh nghiệp lớn cả trong và ngoài nước đầu tư vào khu kinh tế cửa khẩu để tạo động lực cho phát triển kinh tế xã hội vùng biên giới. Duy trì tổ chức thường niên hội chợ thương mại quốc tế tại khu vực biên giới với Campuchia, tiếp tục tổ chức đoàn doanh nghiệp tham dự các hội chợ, triển lãm, hội nghị kết nối giao thương tại Campuchia nhằm tăng cường hoạt động xúc tiến thương mại, trao đổi hàng hóa giữa An Giang với các tỉnh, thành của Campuchia.

Bốn là, thực hiện có hiệu quả, bền vững các chuỗi liên kết giá trị giữa sản xuất, thương mại, dịch vụ, chuỗi liên kết vùng và liên kết xuyên biên giới nhằm tận dụng những tiềm năng và lợi thế của Việt Nam cũng như của tỉnh An Giang với Campuchia, các nước ASEAN và thế giới. Sớm thành lập Trung tâm liên kết sản xuất, chế biến và tiêu thụ sản phẩm nông nghiệp vùng Đồng bằng sông Cửu Long xuất khẩu sang thị trường Campuchia.

Năm là, đào tạo phát triển nguồn nhân lực nhất là các nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng nhu cầu phát triển trong lĩnh vực đầu tư và thương mại, du lịch gắn kết với ứng dụng các thành tựu khoa học kỹ thuật hiện đại, công nghệ số vào công tác quản lý, quản trị và kinh doanh tại khu kinh tế cửa khẩu của tỉnh.

Sáu là, đổi mới quản lý, cải thiện môi trường đầu tư, kinh doanh tại các khu kinh tế cửa khẩu. Bên cạnh việc xây dựng bộ máy hành chính khu kinh tế cửa khẩu tinh gọn, hiệu lực, hiệu quả, cắt giảm thủ tục hành chính, đổi mới cơ chế chính sách về thuế, tài chính, ngân hàng, đất đai, đầu tư, thương mại, nhà ở, thu hút nguồn nhân lực, lao động, tiền lương... với mức ưu đãi phù hợp và thuận lợi, An Giang cần xây dựng hệ thống quản lý liên thông công khai, chia sẻ thông tin giữa các doanh nghiệp với nhau về các khâu từ sản xuất đến thu mua, kho hàng, bến bãi, phân phối, vận chuyển, trả hàng, hậu mãi.. giúp cho doanh nghiệp nắm bắt thông tin nhanh chóng, kịp thời, điều phối hiệu quả hoạt động đầu tư sản xuất, kinh doanh. Đặc biệt thúc đẩy các cam kết với nước bạn Campuchia và ASEAN về thương mại điện tử, thông quan, rút ngắn thời gian và chi phí cho các hoạt động thương mại và logistic.

Kết luận: Tiềm năng, lợi thế phát triển kinh tế biên giới tỉnh An Giang đã được khẳng định không chỉ trong văn bản của Chính phủ mà cả trong thực tiễn hoạt động mua bán, xuất nhập khẩu hàng hóa qua biên giới với Campuchia và các nước ASEAN. Để phát huy tiềm năng, lợi thế có được, Tỉnh An Giang cần tập trung huy động mọi nguồn lực đầu tư cho phát triển cơ sở hạ tầng, hệ thống logistic, phát triển công nghiệp, thương mại, du lịch trên cơ sở áp dụng công nghệ hiện đại, công nghệ số, thu hút nguồn nhân lực chất lượng cao, đổi mới quản lý, cơ chế, chính sách trong đó có chính sách ưu đãi đặc biệt, tạo sự khác biệt thu hút các doanh nghiệp lớn trong và ngoài nước vào đầu tư và thực hiện sản xuất, kinh doanh, góp phần phát triển khu kinh tế cửa khẩu trở thành đầu mối giao thương hàng hóa, dịch vụ của vùng với thị trường Campuchia và thị trường các nước ASEAN, động lực phát triển kinh tế, đô thị biên giới phía Tây Bắc của tỉnh trong thời gian tới./.

Tài liệu tham khảo

Thanh Hà (2023). An Giang: Tận dụng tối đa tiềm năng khác biệt, lợi thế cạnh tranh. <https://tapchicongthuong.vn/an-giang--tan-dung-toi-da-tiem-nang-khac-biet--loi-the-can-h-tranh-106296.htm>

Thu Thảo (2023). An Giang phát huy tiềm năng, khai thác lợi thế phát triển bền vững. <https://baongan-giang.com.vn/an-giang-phat-huy-tiem-nang-khai-thac-loi-the-phat-trien-ben-vung-a367786.html>

Công Mạo (2022). An Giang khai thác lợi thế phát triển kinh tế biên mậu. <https://baocaovien.vn/tin-tuc/an-giang-khai-thac-loi-the-phat-trien-kinh-te-bien-mau/54971.html>